

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور

۵۲. بند «د» تبصره (۶) ماده واحده در خصوص ثبت تخفیف گمرکی به صورت جمعی - خرجی

(ویرایش دوم)

موضوع بند «د» تبصره «۶»

ثبت عملکرد معافیت‌ها و تخفیفات گمرکی به نرخ صفر (جمعی - خرجی) نخستین بار در قانون بودجه سال ۱۳۹۳ و به منظور انضباط هر چه بهتر اطلاعات دفاتر مالی دستگاه‌های اجرایی ذیربط و توازن درآمد - هزینه‌ای بودجه تصویب و اجرا شد و در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ نیز در قالب ذیل آمده است: «دولت می‌تواند دستگاه‌های اجرایی ذیربط را موظف نماید معافیت‌ها و تخفیفات گمرکی را به صورت جمعی - خرجی در حساب‌های مربوط ثبت نماید».

۱. فلسفه ثبت تخفیفات گمرکی به نرخ صفر (جمعی - خرجی)

هرگاه اعتباری از یک طرف به‌عنوان هزینه و از طرف دیگر به‌عنوان درآمد در بودجه کل کشور ظاهر گردد اصطلاحاً جمعی - خرجی نامیده می‌شود. به‌عنوان نمونه برای ترخیص کالا در یک دستگاه دولتی اعتباراتی به‌صورت هزینه در اختیار دستگاه مذکور قرار می‌گیرد و دستگاه مذکور با اعطای آن به گمرک کالا را ترخیص و گمرک این وصولی را به خزانه واریز می‌نماید. فلسفه این کار رعایت مقررات قانونی و تعیین حجم کالاهای وارده از نظر وزن، مقدار و ارزش است. همچنین با اجرای این روش کشورهای مورد معامله و در نهایت حجم کالاهای وارده دولتی قابل اندازه‌گیری می‌باشند. در شرکت‌های دولتی این هزینه‌ها که به‌صورت حقوق و عوارض گمرکی و سود بازرگانی و تعهدات مربوط می‌باشد، به‌علت آنکه جزئی از قیمت تمام شده کالا محسوب می‌شود جزئی از هزینه‌های سرمایه‌ای شرکت دولتی را تشکیل می‌دهند.

در بند «ب» ماده (۱۱۹)^۱ قانون برنامه پنجم توسعه مصوب سال ۱۳۸۹ به‌منظور هدفمندسازی معافیت‌های مالیاتی و شفاف‌سازی حمایت‌های مالی به موضوع ثبت تخفیفات مالیاتی به‌صورت جمعی - خرجی اشاره شده است. همچنین نخستین بار در لایحه بودجه سال ۱۳۹۳ به موضوع ثبت معافیت‌ها و تخفیفات گمرکی اشاره گردید. بنابراین طبق روند سال‌های گذشته در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ و در بند «د» تبصره «۶» ثبت معافیت‌های مالیاتی به‌صورت جمعی - خرجی قید شده است. اصولاً هدف اصلی ثبت معافیت‌ها و تخفیفات مالیاتی و گمرکی به‌صورت جمعی - خرجی کمک به شفافیت و افشای هرچه بهتر اطلاعات و مبارزه با امر پولشویی در حساب‌های مالی و بودجه‌ای دولت است.

معاونت پژوهش‌های
اقتصادی
دفتر: مطالعات اقتصادی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:
۲۲۰۱۴۷۶۹

تاریخ انتشار:
۱۳۹۴/۱۲/۲۴

۱. ماده (۱۱۹) قانون برنامه پنجم توسعه:

دولت موظف است در راستای هدفمندسازی معافیت‌های مالیاتی و شفاف‌سازی حمایت‌های مالی اقدامات ذیل را به عمل آورد:
(الف) جایگزینی سیاست اعتبار مالیاتی با نرخ صفر به جای معافیت‌های قانونی مالیاتی
(ب) ثبت معافیت‌های مالیاتی مذکور به‌صورت جمعی - خرجی در قوانین بودجه سالیانه
تبصره «۱» - به اشخاص حقیقی و حقوقی مشمول معافیت‌های قانونی مذکور معافیت تعلق نمی‌گیرد.
تبصره «۲» - تسلیم اظهارنامه مالیاتی در موعد مقرر شرط برخورداری از هرگونه معافیت مالیاتی است.

۲. میزان رقم مصوب و عملکرد تخفیفات گمرکی در بودجه‌های سنواتی

براساس جدول شماره ۵ پیوست قوانین بودجه که مربوط به درآمدها، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و واگذاری دارایی‌های مالی برحسب قسمت، بخش، بند، جزء و دستگاه می‌باشد، رقم میزان معافیت‌های اعمال شده در گمرک جمهوری اسلامی ایران، تحت عنوان «ثبت معافیت‌ها و تخفیفات گمرکی به نرخ صفر (جمعی - خرجی)» در سال‌های ۱۳۹۲-۱۳۹۵، به شرح جدول زیر است:

جدول میزان رقم مصوب و عملکرد معافیت‌ها و تخفیفات گمرکی مندرج در قوانین بودجه سنواتی طی سال‌های ۱۳۹۲-۱۳۹۵

(میلیارد ریال)

عنوان	سال	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵
رقم مصوب ثبت معافیت‌ها و تخفیفات گمرکی به نرخ صفر (جمعی - خرجی)		۵,۰۰۰	۵,۰۰۰	۶,۰۰۰	۶,۰۰۰
میزان عملکرد معافیت‌ها و تخفیفات گمرکی به نرخ صفر* (تحقق یافته)		۱۵,۹۹۹	۱۶,۰۵۳	**۱۷,۸۰۰	-

* عمده معافیت‌ها و تخفیفات اعمال شده بابت مناطق ویژه اقتصادی، مناطق آزاد و مناطق محروم است.

** این رقم مربوط به عملکرد ۱۰ ماهه ۱۳۹۴ است و براساس پیش‌بینی دستگاه تخصصی تا پایان سال به حدود ۲۵,۰۰۰ میلیارد ریال خواهد رسید.

ارقام مندرج در جدول فوق نشان می‌دهد که میزان مصوب معافیت‌ها و تخفیفات گمرکی در لویج بودجه سال‌های ۱۳۹۲ و ۱۳۹۳ ثابت بوده و در سال ۱۳۹۵ نسبت به سال ۱۳۹۴ نیز رقم ثابت و برابر با ۶ هزار میلیارد ریال است. نسبت ثبت معافیت‌ها و تخفیفات گمرکی به نرخ صفر (جمعی - خرجی) به مجموع کل مالیات بر واردات در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ (معادل ۱۵۵,۴۲۰ میلیارد ریال) حدود ۳/۸ درصد است. همچنین آمارها نشان می‌دهد که رقم تحقق یافته به مراتب بیشتر از ارقام مندرج در لویج بودجه طی سال‌های یاد شده است. در پایان سال ۱۳۹۴ در صورت تحقق عملکرد پیش‌بینی شده ۲۵,۰۰۰ میلیارد ریالی برای معافیت‌ها و تخفیفات و پیش‌بینی عملکرد ۱۱۷,۲۰۳ میلیارد ریالی برای مالیات بر واردات، سهم واقعی معافیت‌ها می‌تواند به حدود ۲۱/۳ درصد کل حقوق ورودی برسد که این امر به کاهش درآمدهای گمرک منجر خواهد شد. لازم به ذکر است که گمرک ایران جهت انجام تشریفات گمرکی و ثبت این تخفیفات به صورت جمعی - خرجی در حساب‌ها و دفاتر مالی خود متحمل هزینه‌هایی می‌شود که نیاز به جبران آن از محل‌های قانونی وجود دارد که این امر در قانون امور گمرکی قید شده است، با این حال این ارقام در رقم حقوق ورودی وصولی محسوب نمی‌شود و در عملکرد دستگاه وصول‌کننده نیز مورد نظر قرار نمی‌گیرد.

پیشنهادها

۱. آثار ثبت تخفیفات گمرکی به صورت جمعی - خرجی در حساب‌ها و دفاتر مالی دستگاه اجرایی ذیربط مطابق بند «د» تبصره «۶» لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ در ارتقای شفافیت اطلاعات مالی، نوع و میزان تخفیفات داده شده به کالاهای مختلف امری مثبت در نظام بودجه‌ریزی کشور محسوب می‌شود. البته لازم به ذکر است که بین میزان مصوب و عملکرد بودجه در طی سال‌های یاد شده در مورد تخفیفات گمرکی اختلاف حدوداً سه برابری وجود دارد. به عبارت دیگر میزان عملکرد تحقق یافته تقریباً معادل ۳ برابر رقم مصوب در قانون بودجه طی سال‌های ذکر شده بوده است که پیشنهاد می‌شود رقم واقعی متناسب با عملکرد سال جاری در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵، حدود ۲۰,۰۰۰ میلیارد ریال منظور شود.

۲. گمرک ایران جهت انجام تشریفات گمرکی و ثبت معافیت‌ها به صورت جمعی - خرجی در حساب‌ها و دفاتر مالی خود متحمل هزینه‌هایی می‌شود که افزودن رقم ریالی عملکرد معافیت‌ها و تخفیفات گمرکی به سرجمع مالیات بر واردات وصولی توسط گمرک می‌تواند جبران‌کننده بخشی از هزینه انجام تشریفات گمرکی مربوط باشد.

